

**AKADÉMIA POLICAJNÉHO ZBORU
V BRATISLAVE**
Katedra trestného práva

Veronika Marková, Natália Paulíčková (eds.)

**AKTUÁLNE OTÁZKY
TRESTNÉHO PRÁVA
V TEÓRII A PRAXI**
12. ročník

**Zborník príspevkov z 12. ročníka interdisciplinárnej celoštátnej
vedeckej konferencie s medzinárodnou účasťou**

konanej

dňa 12. marca 2024

Bratislava 2024

Aktuálne otázky trestného práva v teórii a praxi – 12. ročník

Interdisciplinárna celoštátna vedecká konferencia s medzinárodnou účasťou

12. marec 2024

Katedra trestného práva Akadémie Policajného zboru v Bratislave

Konferencia bola organizovaná ako plánovaná úloha katedry v roku 2024 v súlade s celoročným plánom Akadémie PZ v Bratislave.

Vedecký výbor konferencie:

prof. JUDr. Tomáš STRÉMY, PhD.
pplk. doc. JUDr. Veronika MARKOVÁ, PhD.
doc. JUDr. Miroslava VRÁBLOVÁ, PhD.

Akadémia Policajného zboru v Bratislave
Akadémia Policajného zboru v Bratislave
Akadémia Policajného zboru v Bratislave

Organizačný výbor:

mjr. JUDr. Daniela Benedeková, PhD.
npor. Mgr. Sebastián Janko, PhD.
JUDr. Vladimír Baláž
JUDr. Tomáš Benčík
JUDr. Andrej Lipták
Mgr. Marek Matulík
Mgr. Natália Paulíčková
JUDr. Ing. Ľubomír Slovák
Miriam Švircová

Recenzenti:

prof. JUDr. Peter Polák, PhD.
doc. JUDr. Eva Szabová, PhD.

Zborník zostavili

© pplk. doc. JUDr. Veronika Marková, PhD. Mgr. Natália Paulíčková, Akadémia Policajného zboru v Bratislave

Autor tohto zborníka nezodpovedá za jazykovú a obsahovú stránku príspevkov a prípadné práva tretích osôb.

Rukopis neprešiel jazykovou úpravou.

Vzor citácie:

MARKOVÁ, V., PAULÍČKOVÁ, N., eds. *Aktuálne otázky trestného práva v teórii a praxi. Zborník príspevkov z 12. roč. interdisciplinárnej celoštátnej vedeckej konferencie s medzinárodnou účasťou*. Bratislava: Akadémia Policajného zboru v Bratislave. 2024. ISBN 978-80-8293-020-0. Dostupné na internete: <https://www.akademiapz.sk/akademia/katedry/katedra-trestneho-prava/vedecko-vyskumna-cinnost>

Vzor citácie príspevku:

ADAMKOVIČ, M. Šírenie poplačnej správy a aplikačné problémy v kontexte súčasného smerovania spoločnosti In. MARKOVÁ, V., PAULÍČKOVÁ, N., eds. *Aktuálne otázky trestného práva v teórii a praxi. Zborník príspevkov z 12. roč. interdisciplinárnej celoštátnej vedeckej konferencie s medzinárodnou účasťou*. Bratislava: Akadémia Policajného zboru v Bratislave. 2024, s. 24 – 30. ISBN 978-80-8293-020-0. Dostupné na internete: <https://www.akademiapz.sk/akademia/katedry/katedra-trestneho-prava/vedecko-vyskumna-cinnost>

ISBN 978-80-8293-020-0

EAN 9788082930200

OBSAH

Úvodný príhovor	7
MARKOVÁ, Veronika	
STRUČNÝ EXKURZ K AKTUÁLNYM OTÁZKAM TRESTNÉHO PRÁVA V KONTEXTE ZMIEN Z ROKU 2023	9
TRESTNÉ PRÁVO HMOTNÉ	
ADAMKOVIČ, Marek	
ŠÍRENIE POPLAŠNEJ SPRÁVY A APLIKAČNÉ PROBLÉMY V KONTEXTE SÚČASNÉHO SMEROVANIA SPOLOČNOSTI	24
BENEDEKOVÁ, Daniela	
POPIERANIE A SCHVAĽOVANIE HOLOKAUSTU	31
BRIATKOVÁ, Marika	
MOŽNÁ TRESTNÁ ZODPOVEDNOSŤ DEDIČOV V DEDIČSKOM KONANÍ VO VZŤAHU K MAJETKOVEJ TRESTNEJ ČINNOSTI.....	38
KIKO, Maximilián	
MATERIÁLNY KOREKTÍV PRI VYBRANÝCH MAJETKOVÝCH TRESTNÝCH ČINOCH	43
KLÚČIKOVÁ, Barbora - VILHANOVÁ, Michaela	
OBCHODOVANIE S ĽUĎMI	52
KORNHAUSER, Juraj	
PREVENIA TRESTNEJ ZODPOVEDNOSTI PRI DAŇOVÝCH TRESTNÝCH ČINOCH ..	59
LIPTÁK, Andrej	
VZŤAH VIRTUÁLNYCH MIEN K SKUTKOVÝM PODSTATÁM VYBRANÝCH TRESTNÝCH ČINOV.....	67
MEDELSKÝ, Jozef	
TRESTNÁ ZODPOVEDNOSŤ PRÁVNICKÝCH OSÔB, ÚSKALIA A VÍZIE	83
PAČMAG, Marek	
KOMPARACE PRÁVNÍ ÚPRAVY POJMU DĚTSKÁ PORNOGRAFIE VE SPOJENÝCH STÁTECH AMERICKÝCH A V ČESKÉ REPUBLICE.....	91
VAŠKO, Adrián - ČUHA, Róbert	
TRESTNÉ ČINY PROTI BEZPEČNOSTI REPUBLIKY	102
VETEŠNÍK, Pavel	
POSTIH POMLUVY V KONTEXTU ZÁSADY SUBSIDIARITY TRESTNÍ REPRESY.....	108
VOJTUŠ, František	
POMOC NA TRESTNOM ČINE A POSKYTOVANIE PRÁVNÝCH SLUŽIEB ADVOKÁTOM	116

TRESTNÉ PRÁVO PROCESNÉ

BORČEVSKÝ, Pavel

INSTITUT *AMICUS CURIAE* A JEHO UPLATNĚNÍ V ČESKÉM TRESTNÍM ŘÍZENÍ ... 128

FODOR, Attila

APLIKÁCIA ZÁSADY NEMO TENETUR U OBVINENÉHO..... 135

HOCHMANN, Roland

DOKAZOVANIE PRI TRESTNÝCH ČINOCH KORUPCIE 145

KNIRSCH, Ondrej

OSOBITOSTI PREHLIADOK V TRESTNOM KONANÍ PRI DROGOVEJ KRIMINALITE 151

MULÁK, Jiří

UPLATNĚNÍ ZÁSADY ÚSTNOSTI A ZÁSADY BEZPROSTŘEDNOSTI V ČESKÉM TRESTNÍM ŘÍZENÍ..... 168

NESVADBA, Antonín

EURÓPSKA PROKURATÚRA AKO SUBJEKT BEZPEČNOSTI V PRIESTORE EURÓPSKEJ ÚNIE 179

PASTIERIKOVÁ, Lenka

VYMEDZENIE POSTAVENIA A ÚLOHY OČTK V PRÍPRAVNOM KONANÍ V KONTEXTE S POSTAVENÍM OBHAJCU VYPLÝVAJÚC Z PRÁV A POVINNOSTÍ OBVINENÉHO V PRÍPRAVNOM KONANÍ..... 185

REMETA, Rastislav

FINANČNÉ VYŠETROVANIE V PODMIENKACH PROKURATÚRY 194

SRHOLEC, Miroslav

ZAISŤOVANIE E-EVIDENCE, PROSTREDNÍCTVOM PROCESNÉHO POSTUPU PODĽA §89a TRESTNÉHO PORIADKU 205

STRÉMY, Tomáš - MIHÁLIK, Stanislav

INŠTITÚT VÄZBY V PODMIENKACH SLOVENSKEJ REPUBLIKY 211

ŠUŠOTA, Ján - SLOVÁK, Ľubomír

UPLATŇOVANIE INŠTITÚTU DOHODY O VINE A TRESTE Z POHLADU APLIKAČNEJ PRAXE..... 219

SÚVISIACE VEDY, VEDNÉ DISCIPLÍNY A ODBORY

BALGA, Jozef

PERSPEKTÍVY TRESTNÉHO PRÁVA V SYSTÉME ŠTUDIJNÉHO ODBORU BEZPEČNOSTNÉ VEDY 243

FIRSTOVÁ, Jana

POSTAVENÍ VYBRANÝCH SUBJEKTŮ PARTICIPUJÍCICH NA POMOCI OBĚTEM TRESTNÝCH ČINŮ V ČESKÉ REPUBLICE 250

HAŠANOVÁ, Janka

POUŽITIE ZÁSAD UKLADANIA TRESTOV V SPRÁVNOM TRESTANÍ..... 261

HRČKA, Ivan - NÁROŽNÝ, Ľuboš	
PROBLEMATIKA PRIENIKU ZAKÁZANÝCH LÁTOK DO VÄZENSKÝCH ZARIADENÍ	275
KIŠŠOVÁ, Michaela	
FALŠOVANIE LIEKOV VO VYBRANÝCH KRAJINÁCH	283
EORKO, Jakub - TALLOVÁ, Barbora	
HODNOTIACE A PLÁNOVACIE NÁSTROJE V NÁRODNOM PROJEKTE ŠANCA NA NÁVRAT	293
MAJER, Aleš - ZÁMEK, David	
RIZIKA ZNEUŽITÍ UMĚLÉ INTELIGENCE KE GENEROVÁNÍ SEXUÁLNĚ EXPLICITNÍHO OBSAHU	306
ŠANTA, Ján - ŠANTA, Ivo	
VIRTUÁLNE MENY- PRÁVNA ÚPRAVA EURÓPSKEJ ÚNIE A SLOVENSKEJ REPUBLIKY	314
ZÁVERY	330

TRESTNÉ ČINY PROTI BEZPEČNOSTI REPUBLIKY

doc. JUDr. Adrián VAŠKO, PhD.

Katedra trestného práva, kriminológie, kriminalistiky a forenzných disciplín
Právnická fakulta Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici

Mgr. Róbert ČUHA, interný doktorand

Katedra trestného práva, kriminológie, kriminalistiky a forenzných disciplín
Právnická fakulta Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici

Anotácia: Príspevok je zameraný na trestné činy proti republike podľa siedmej hlavy osobitnej časti Trestného zákona s dôrazom na trestný čin vyzvedačstvo a ohrozenie utajovanej skutočnosti. Cieľom príspevku je poukázať na nedostatočnosť súčasnej právnej úpravy a navrhnúť primerané riešenia, ktorými by sa zamedzili potenciálne rozpory v aplikačnej praxi. Aby bolo možné sa dopracovať k uvedenému cieľu, je potrebné najprv upriamiť pozornosť na základné teoretické východiská a inštitúty viažuce sa ku trestným činom proti bezpečnosti republiky.

Kľúčové slová: Trestné činy proti republike. Ochrana ústavného zriadenia. Vyzvedačstvo. Ohrozenie utajovanej skutočnosti.

Annotation: The article is focused on crimes against the republic according to the seventh chapter of the special part of the Criminal Code, with an emphasis on the crime of espionage and endangering classified information. The aim of the contribution is to point out the inadequacy of the current legislation and to propose appropriate solutions that would prevent potential contradictions in application practice. In order to be able to work towards the stated goal, it is necessary to first pay attention to the basic theoretical starting points and institutions related to crimes against the security of the republic.

Keywords: Crimes against the Republic. Protection of the constitutional establishment. Intelligence. Endangerment of classified information.

Úvod

V siedmej hlave osobitnej časti Trestného zákona sú zoskupené trestné činy, ktorými sa chráni nielen ústavné zriadenie, ale aj územná celistvosť, suverenita a obranyschopnosť Slovenskej republiky. Týmito trestným činmi sa chránia aj utajované skutočnosti, ktoré pochádzajú od iným štátov, medzinárodných, resp. nadnárodných organizácií, na ochranu ktorých je Slovenská republika viazaná.¹

Cieľom príspevku je zistiť a poukázať na „slabé stránky“ právneho poriadku Slovenskej republiky upravujúceho trestné činy proti bezpečnosti republiky a navrhnúť vhodné riešenia. Po priblížení základných skutočností jednotlivých skutkových podstát trestných činov upravených v druhom diely siedmej hlavy osobitnej časti Trestného zákona sa snažíme navrhnúť legislatívne zlepšenie spomínanej právnej úpravy, nakoľko súčasná právna úprava sa javí ako nepostačujúca.

Utajované skutočnosti a ich ochrana

Tak ako už bolo spomenuté vyššie, trestné činy proti bezpečnosti republiky sú upravené v druhom diely siedmej hlavy osobitnej časti Trestného zákona, pričom ich základné pojmy a inštitúty úzko súvisia so zákonom č. 215/2004 Z. z. o ochrane utajovaných skutočností v znení neskorších predpisov.² Jednotlivé pojmy obsiahnuté v spomínanom zákone sú predmetom skutkových podstát a ich poznanie je pre nami rozoberanú problematiku kľúčové. Z tohto dôvodu je im potrebné venovať náležitú pozornosť.

Utajovaná skutočnosť má podobu informácie alebo veci, ktorá je „určená pôvodcom utajovanej skutočnosti, ktorú vzhľadom na záujem Slovenskej republiky treba chrániť pred vyzradením, zneužitím, poškodením, neoprávneným rozmnožením, zničením, stratou alebo

¹ POLÁK, P. Trestné činy proti republike. In IVOR, J., POLÁK, P., ZÁHORA, J. *Trestné právo hmotné II. Osobitná časť. 2 vydanie.* Bratislava: Wolters Kluwer SR s.r.o., 2021, s. 326.

² POLÁK, P. Trestné činy proti bezpečnosti republiky. In IVOR, J., POLÁK, P., ZÁHORA, J. *Trestné právo hmotné II. Osobitná časť. 2 vydanie.* Bratislava: Wolters Kluwer SR s.r.o., 2021, s. 354.

odcudzením (ďalej len „neoprávnená manipulácia“) a ktorá môže vznikáť len v oblastiach, ktoré ustanoví vláda Slovenskej republiky svojim nariadením.“³ Možno teda tvrdiť, že na to, aby bola informácia, resp. vec označovaná ako utajovaná skutočnosť, musí spĺňať materiálne a formálne podmienky. O splnení materiálnej podmienky hovoríme vtedy, ak by vyzradenie, resp. zverejnenie informácie bolo spôsobilé privodiť ujmu na právom chránených záujmoch Slovenskej republiky.⁴ V prípade splnenia formálnej podmienky hovoríme v tom prípade, ak utajované skutočnosti vznikajú len v oblastiach, ktoré sú taxatívne vymenované v § 1 Nariadenia vlády Slovenskej republiky č. 216/2004 Z. z..⁵ Materiálne a formálne podmienky explicitne potvrdil aj Najvyšší súd Slovenskej republiky, keď uviedol, že „pod pojmom formálna podmienka utajenia je nutné rozumieť zaradenie predmetnej informácie pod konkrétnu položku s uvedením konkrétnej formulácie tejto položky oblasti utajovaných skutočností, a pod pojmom materiálna podmienka označenia predmetnej informácie za utajovanú skutočnosť je nutné rozumieť objasnenie, prečo naozaj existuje potreba chrániť predmetnú zmluvu v záujme Slovenskej republiky a z čoho vychádza tvrdenie, že Slovenskej republike by mohla byť sprístupnením informácie spôsobená ujma.“⁶

Zjednodušene možno povedať, že určitá vec alebo informácia pochádzajúca od fyzickej alebo právnickej osoby je touto osobu aj označená ako utajovaná skutočnosť, pričom je potrebné aj určiť stupeň jej utajenia. Zákon taxatívne upravuje aj informácie, ktoré nemôžu byť utajovanou skutočnosťou.⁷ Aby bola zabezpečená prehľadnosť a systematickosť, pôvodca utajovaných skutočností má povinnosť viesť zoznam všetkých skutočností, ktoré označil ako utajované.⁸ Od roku 1996 do roku 2001 sa tieto utajované skutočnosti legálne označovali ako štátne a služobné tajomstvo.⁹

Informáciou sa na účely zákona č. 215/2004 Z. z. o ochrane utajovaných skutočností v znení neskorších predpisov rozumie:

- „obsah písomnosti, nákresu, výkresu, mapy, fotografie, grafu alebo iného záznamu,
- obsah ústneho vyjadrenia,
- obsah elektrického, elektromagnetického, elektronického alebo iného fyzikálneho transportného média.“¹⁰

Vecou sa na účely zákona č. 215/2004 Z. z. o ochrane utajovaných skutočností v znení neskorších predpisov rozumie:

- „hmotný nosič so záznamom informácií (napr. akákoľvek osoba alebo predmet, listinné dokumenty, USB kľúč, film alebo kazeta, ktoré obsahujú utajované skutočnosti),
- výrobok (napr. určitý predmet s vyspelou technológiu, ktorá je utajovaná),
- zariadenie,
- nehnuteľnosť (napr. nehnuteľnosť spravodajskej služby, ktorá je konšpirovaná a využíva sa na spravodajskú činnosť).“¹¹

Zákon č. 215/2004 Z. z. o ochrane utajovaných skutočností v znení neskorších predpisov určuje štyri stupne utajenia, ktorými sa označujú utajované skutočnosti, a to Prísne tajné, Tajné,

³ Pozri §2 písm. a) zákona č. 215/2004 Z. z. o ochrane utajovaných skutočností v znení neskorších predpisov.

⁴ WILFLING, P.: *Zákon o slobodnom prístupe k informáciám. Komentár, problémy z praxe, rozhodnutia súdov.* Pezinok: VIA IURIS – Centrum pre práva občanov., 2012, s. 67.

⁵ Pozri § 1 Nariadenia vlády Slovenskej republiky č. 216/2004 Z. z.

⁶ Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5SŽi/1/2009 zo dňa 03. novembra 2009.

⁷ Pozri §4 ods. 1 zákona č. 215/2004 Z. z. o ochrane utajovaných skutočností v znení neskorších predpisov.

⁸ POLÁK, P. Trestné činy proti bezpečnosti republiky. In IVOR, J., POLÁK, P., ZÁHORA, J. *Trestné právo hmotné II. Osobitná časť. 2 vydanie.* Bratislava: Wolters Kluwer SR s.r.o., 2021, s. 355.

⁹ Zákon č. 100/1996 Z. z. o ochrane štátneho tajomstva, služobného tajomstva, o šifrovej ochrane informácií a o zmene a doplnení Trestného zákona v znení neskorších predpisov účinný do 1. júla 2001

¹⁰ Pozri §2 písm. b) zákona č. 215/2004 Z. z. o ochrane utajovaných skutočností v znení neskorších predpisov.

¹¹ POLÁK, P. Trestné činy proti bezpečnosti republiky. In IVOR, J., POLÁK, P., ZÁHORA, J. *Trestné právo hmotné II. Osobitná časť. 2 vydanie.* Bratislava: Wolters Kluwer SR s.r.o., 2021, s. 355.

Dôverné alebo Vyhradené.¹² Pre nutnosť pochopenie účelu príspevku je potrebné upriamiť pozornosť na utajované skutočnosti stupňa Prísne tajné a Tajné. Za Prísne tajné skutočnosti možno označiť tie, ktorých vyzradenie, resp. manipulácia s nimi by bola schopná ohroziť najdôležitejšie demokratické princípy, ktorými je Slovenská republika viazaná na základe Ústavy Slovenskej republiky. Jedná sa napríklad o zvrchovanosť, územnú celistvosť alebo aj ústavnosť. Vyzradením týchto skutočností možno ohroziť aj zahraničnú a obrannú politiku alebo ekonomické fungovanie štátu. Možno zhrnúť, že neoprávnenou manipuláciou s Prísne tajnými utajovanými skutočnosťami sa zasahuje do najdôležitejších základných pilierov, na ktorých je postavený právny a demokratický štát.¹³ „*Stupňom utajenia Tajné sa označuje utajovaná skutočnosť vtedy, ak by následkom neoprávnenej manipulácie s ňou mohlo byť ohrozené zahraničnopolitické postavenie, obrana, bezpečnosť a záujmy štátu v medzinárodnej a ekonomickej oblasti, a tým by mohla vzniknúť vážna ujma na záujmoch Slovenskej republiky.*“¹⁴

Trestný čin vyzvedačstvo

Skutková podstata tohto trestného činu je uvedená v § 318 Trestného zákona. Tento trestný čin sa v hovorenej reči označuje aj ako špionáž, prostredníctvom ktorej sa zvrchované štáty usilujú o presadzovanie svojich záujmov v oblasti politiky, obrany alebo ekonomiky.¹⁵

V rámci základnej skutkovej podstate pácha trestný čin ten, „*kto vyzvedá skutočnosť utajovanú na ochranu záujmov Slovenskej republiky alebo na ochranu záujmov iného štátu, medzinárodnej organizácie, nadnárodnej organizácie alebo združenia štátov, na ochranu záujmov ktorých sa Slovenská republika zaviazala, označenú podľa zákona stupňom utajenia Prísne tajné alebo Tajné, s cieľom vyzradiť ju cudzej moci alebo cudziemu činiteľovi, alebo kto s takým cieľom zbiera údaje obsahujúce takú utajovanú skutočnosť, alebo kto takú utajovanú skutočnosť cudzej moci úmyselne vyzradí, potrestá sa odňatím slobody na štyri roky až desať rokov.*“¹⁶ Z uvedenej definície možno vyvodíť, že objektom tohto trestného činu je zabezpečenie ochrany pred vyzradením skutočností, ktoré sú označené stupňom utajenia Prísne tajné a Tajné, čím sa ochraňujú záujmy nielen Slovenskej republiky, ale aj iných štátov, medzinárodných (napr. Organizácia Spojených národov alebo Medzinárodná organizácia kriminálnej polície, tzv. Interpol) a nadnárodných organizácií (napr. Európska únia) alebo združením štátov (napr. Organizácia Severoatlantického paktu, tzv. NATO).¹⁷

Pod pojmom „cudzia moc“ chápeme akýkoľvek iný zvrchovaný štát, jeho orgány alebo organizácie (medzinárodné, nadnárodné aj združenia štátov), ktorých úlohou je vykonávanie a riadenie moci.¹⁸ Cudzium moc predstavujú aj iné, napr. vojenské organizácie iných štátov, akými sú napr. spravodajskí dôstojníci alebo aj osoby patriace do diplomatického zboru.¹⁹

„Cudzí činiteľ“ je subjekt (fyzická alebo právnická osoba), ktorý síce nespadá do sústavy orgánom cudzích štátov, nepatrí ani do medzinárodných a nadnárodných organizácií, no má určité významné postavenie vo svojom domovskom štáte a disponuje značným vplyvom v oblasti medzinárodných, politických, kultúrnych alebo vojenských záležitostí.²⁰

Trestný čin ohrozenie utajovanej skutočnosti

¹² Pozri §3 ods. 1 zákona č. 215/2004 Z. z. o ochrane utajovaných skutočností v znení neskorších predpisov.

¹³ Pozri §3 ods. 3 zákona č. 215/2004 Z. z. o ochrane utajovaných skutočností v znení neskorších predpisov.

¹⁴ Pozri §3 ods. 4 zákona č. 215/2004 Z. z. o ochrane utajovaných skutočností v znení neskorších predpisov.

¹⁵ ŠNIRC, J. *Trestné činy proti republike a spravodajské služby* [rigorózna práca]. Banská Bystrica: Univerzita Mateja Bela v Banskej, Právnická fakulta, 2020. s. 37.

¹⁶ Pozri §318 ods. 1 zákona č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov.

¹⁷ POLÁK, P. *Trestné činy proti bezpečnosti republiky*. In IVOR, J., POLÁK, P., ZÁHORA, J. *Trestné právo hmotné II. Osobitná časť. 2 vydanie*. Bratislava: Wolters Kluwer SR s.r.o., 2021, s. 358.

¹⁸ Pozri §2 písm. h) zákona č. 215/2004 Z. z. o ochrane utajovaných skutočností v znení neskorších predpisov.

¹⁹ Pozri §133 ods. 1 zákona č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov.

²⁰ Pozri §133 ods. 2 zákona č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov.

Trestný čin ohrozenia utajovanej skutočnosti je upravený v dvoch základných skutkových podstatách, ktoré sa od seba odlišujú subjektívnou stránkou, t. j. zavinením.²¹

Tohto trestného činu sa dopustí ten, „*kto vyzvedá skutočnosť utajovanú na ochranu záujmov Slovenskej republiky alebo na ochranu záujmov iného štátu, medzinárodnej organizácie, nadnárodnej organizácie alebo združenia štátov, na ochranu záujmov ktorých sa Slovenská republika zaviazala, označenú podľa zákona stupňom utajenia Prísne tajné alebo Tajné, s cieľom vyzradiť ju nepovolanej osobe, alebo kto s takým cieľom zbiera údaje obsahujúce utajovanú skutočnosť, alebo kto takú utajovanú skutočnosť nepovolanej osobe úmyselne vyzradí, potrestá sa odňatím slobody na šesť mesiacov až tri roky.*“²²

V tomto prípade je dôležité objasniť, že „nepovolanou osobou“ sa rozumie taká fyzická osoba, ktorá nedisponuje bezpečnostnou previerkou, ktorá by jej umožňovala sa oboznamovať s utajovanými skutočnosťami. To platí aj v prípade, ak napr. určitá osoba má síce bezpečnostnú previerku na stupeň utajenia Dôverné, no oboznámila by sa s utajovanými skutočnosťami stupňa Tajné.²³

Návrh *de lege ferenda* k trestným činom vyzvedačstva a ohrozenia utajovanej skutočnosti

V rámci Slovenskej republiky pôsobia dve spravodajské služby (Slovenská informačná služba a Vojenské spravodajstvo), ktoré plnia špecifické zákonom určené úlohy v oblasti ochrany ústavného zriadenia, územnej celistvosti, zvrchovanosti ale aj obranyschopnosti Slovenskej republiky. Aj napriek mnohým neodborným názorom, je ich význam a existencia nevyhnutná pre správne fungovanie štátu ako takého. Na plnenie vyššie uvedených úloh ako jedny z mála štátnych orgánov majú oprávnenie používať osobitné prostriedky, prostredníctvom ktorých sa získavajú dôležité informácie.

Aj napriek tomu, že trestné činy vyzvedačstva a ohrozenia utajovanej skutočnosti sa v kriminálnej štatistike objavujú len sporadicky, treba im venovať náležitú pozornosť, nakoľko tieto trestné činy sa vo veľkej miere objavujú v latentnej podobe, ktorú štatistiky a tabuľky neponímajú. Tieto trestné činy sa vyskytujú predovšetkým v rámci diplomatického zboru, ktoré je svojou povahou a postavením výnimočné, nakoľko diplomatický zbor nepodlieha právnomu režimu Slovenskej republiky, ale Viedenskému dohovoru a diplomatických stykoch.²⁴

V rámci aplikačnej praxe a činnosti orgánov činných v trestnom konaní je pomerne komplikované odhaliť a objasniť rozoberanú trestnú činnosť, nakoľko zákonná úprava trestného činu vyzvedačstva a ohrozenia utajovanej skutočnosti je podľa nášho názoru nezodpovedajúca moderným podmienkam.

Po komparácií ustanovení Trestného zákona s inými právnymi poriadkami štátov Európskej únie v rámci úpravy špionáže možno dospieť k záveru, že tento trestný čin berie do úvahy len utajované skutočnosti príslušného stupňa utajenia, no opomína iné, nemenej dôležité, neverejné informácie. Aj napriek tomu, že neverejné informácie nezaradzujeme medzi utajované skutočnosti podľa osobitného predpisu, nemôžeme zabúdať na ich dôležitosť v oblasti fungovania štátu. Inými slovami povedané, aj vyzradenie neverejných informácií môže mať rovnako nepriaznivé (až fatálne) následky pre vybrané chránené oblasti, ako vyzradenie utajovaných skutočností v akomkoľvek režime utajenia. Navrhujeme preto, aby bolo do skutkovej podstaty trestného činu vyzvedačstva začlenený aj inštitút „vyzvedanie neverejnej informácie“.

Nakoľko v súčasnej právnej úprave nie sú neverejné informácie v žiadnej podobe definované, navrhujeme preto do Trestného zákona začleniť osobitné ustanovenie zakotvujúce ich definíciu a význam pre účely § 318 – 320 Trestného zákona. A teda neverejnú informáciu by bolo

²¹ ŠNIRC, J. *Trestné činy proti republike a spravodajské služby* [rigorózna práca]. Banská Bystrica: Univerzita Mateja Bela v Banskej, Právnická fakulta, 2020. s. 39.

²² Pozri §319 ods. 1 zákona č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov.

²³ Pozri §2 písm. g) zákona č. 215/2004 Z. z. o ochrane utajovaných skutočností v znení neskorších predpisov.

²⁴ Vyhláška ministra zahraničných vecí č. 157/1964 Zb. o Viedenskom dohovore o diplomatických stykoch.

možné definovať ako informáciu alebo vec, ktorej vyzradenie by bolo schopné ohroziť ústavné zriadenie, územnú celistvosť, zvrchovanosť, obranu, obranyschopnosť, bezpečnosť a hospodárske záujmy Slovenskej republiky, resp. záujmy iného štátu, medzinárodnej organizácie, nadnárodnej organizácie alebo združenia štátov, na ochranu záujmov ktorých sa Slovenská republika zaviazala a ktorá nie je utajovanou skutočnosťou.

Z dôvodu doplnenia pojmu „neverejné informácie“ do skutkovej podstaty trestného činu vyzvedačstvo podľa § 318 Trestného zákona by bolo podľa nášho názoru vhodné odstrániť slovnú pasáž „označenú podľa zákona stupňom utajenia Prísne tajné alebo Tajné“, nakoľko drvivá väčšina utajovaných skutočností v podmienkach Slovenskej republiky pôsobí v režime utajenia Dôverné alebo Vyhradené. Vyzvedanie utajovaných skutočností stupňom utajenia Prísne tajné alebo Tajné preto navrhujem začleniť až do kvalifikovanej skutkovej podstaty v § 318 Trestného zákona.

§ 319 Trestného zákona z uvedených dôvodov odporúčame neoznačovať názvom, pričom znenie § 320 navrhujeme pozmeniť rovnakým spôsobom, ako § 318 Trestného zákona.

Trestný čin podľa § 353 Ohrozenie dôvernej skutočnosti a vyhradenej skutočnosti stráca navrhovanými zmenami svoje opodstatnenie, preto ho odporúčame zrušiť. Vypustením tohto trestného činu z osobitnej časti Trestného zákona je potrebné upraviť aj § 5a a § 85.

Záver

Zámerom príspevku bolo poukázať na nedostatočnú právnu úpravu trestného činu Vyzvedačstva podľa § 318 Trestného zákona a rovnako aj trestného činu Ohrozenia utajovanej skutočnosti podľa § 319 Trestného zákona. Z toho dôvodu boli predstreté návrhy, ktoré by túto nevyhovujúcu právnu úpravu optimalizovali. Aby bolo možné sa k vytýčenému cieľu dopracovať, bolo potrebné analyzovať jednotlivé hlavné inštitúty oboch spomínaných trestných činov.

Z právnych analýz skutkových podstát trestného činu vyzvedačstva a ohrozenia utajovanej skutočnosti možno dospieť k záverom, že objektom týchto trestných činov je ochrana utajovaných skutočností so stupňom utajenia Prísne tajné a Tajné, ktorých vyzradenie cudzej moci alebo cudziemu činiteľovi by bolo na ujmu nielen Slovenskej republike, ale aj medzinárodným, nadnárodným alebo inými štátnym zoskupeniam. Táto dikcia je podľa nášho názoru nesprávna, nakoľko subjekt spácha tento trestný čin len ak vyzradí skutočnosť, ktorá je označená stupňom utajenia Prísne tajné alebo Tajné podľa osobitného právneho predpisu. Táto skutočnosť opomína aj iné (neverejné) informácie, ktoré síce nie sú utajovanými skutočnosťami podľa osobitného predpisu, no ich zverejnenie, resp. vyzradenie môže spôsobiť rovnaký nepriaznivý následok na záujmoch Slovenskej republiky alebo iných štátov. Z tohto dôvodu odporúčame zmeniť základnú skutkovú podstatu § 318 Trestného zákona tak, aby sa odstránil dovetok „označenú podľa zákona stupňom utajenia Prísne tajné alebo Tajné“. Súčasne s týmto krokom odporúčame namiesto „vyzvedá utajovanú skutočnosť“ pridať „vyzvedá neverejnú informáciu“. Vyzradenie Prísne tajných a Tajných utajovaných skutočností navrhujeme vsunúť do ods. 2, teda do kvalifikovanej skutkovej podstaty. Odporúčame aj § 319 modifikovať podobne ako § 318 Trestného zákona. Ohrozenie dôvernej skutočnosti a vyhradenej skutočnosti podľa § 353 odporúčame taktiež vypustiť a je potrebné vypustiť aj iné ustanovenia, v ktorých sa Ohrozenie dôvernej skutočnosti a vyhradenej skutočnosti nachádza.

Z uvedeného možno konštatovať, že cieľ príspevku bol splnený, nakoľko boli predstreté relevantné návrhy na odstránenie právnych medzier, ktoré aktuálna právna úprava obsahuje.

Zoznam bibliografických odkazov

IVOR, J., POLÁK, P., ZÁHORA, J. *Trestné právo hmotné II. Osobitná časť. 2 vydanie*. Bratislava: Wolters Kluwer SR s.r.o., 2021, 688 s. ISBN 9788057104094.

Nariadenia vlády Slovenskej republiky č. 216/2004 Z. z.

Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5SŽi/1/2009 zo dňa 03. novembra 2009.

ŠNIRC, J. Trestné činy proti republike a spravodajské služby [rigorózna práca]. Banská Bystrica: Univerzita Mateja Bela v Banskej, Právnická fakulta, 2020. s. 37.

Vyhláška ministra zahraničných vecí č. 157/1964 Zb. o Viedenskom dohovore o diplomatických stykoch.

WILFLING, P. *Zákon o slobodnom prístupe k informáciám. Komentár, problémy z praxe, rozhodnutia súdov.* Pezinok: VIA IURIS – Centrum pre práva občanov., 2012, 296 s. ISBN 978-80-970686-4-6

Zákon č. 100/1996 Z. z. o ochrane štátneho tajomstva, služobného tajomstva, o šifrovej ochrane informácií a o zmene a doplnení Trestného zákona v znení neskorších predpisov

Zákon č. 215/2004 Z. z. o ochrane utajovaných skutočností v znení neskorších predpisov

Zákon č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov

Kontaktné údaje:

doc. JUDr. Adrián Vaško, PhD.

adrian.vasko@umb.sk

+421 904 267 627

Mgr. Róbert Čuha

robert.cuha@umb.sk.

+421 944 921 272

Názov: Aktuálne otázky trestného práva v teórii a praxi. Zborník príspevkov z 12. ročníka interdisciplinárnej celoštátnej vedeckej konferencie s medzinárodnou účasťou.

Zostavovateľ: pplk. doc. JUDr. Veronika Marková, PhD., Mgr. Natália Paulíčková

Recenzenti: prof. JUDr. Peter Polák, PhD.
doc. JUDr. Eva Szabová, PhD.

Vydala: Akadémia Policajného zboru v Bratislave

Rozsah: 340 s., 1 114 239 znakov vrátane medzier

Náklad: 72 výtlačkov

Vydanie: prvé

ISBN 978-80-8293-020-0

EAN 9788082930200